

Narodowe Forum Muzyki

Przestrzeń dla piękna

19

grudnia 2019

czwartek

19:00

Wrocław, NFM, Sala Kameralna

Echa romantyzmu

Magdalena Cornelius-Kulig – mezzosopran

Łukasz Konieczny – bas

Thomas Cornelius – fortepian

Program:

Stanisław Moniuszko (1819–1872)

Dziad i baba (st. Józef Ignacy Kraszewski)

Kozak (st. Jan Czeczot)

Stary kapral (st. Pierre-Jean de Béranger, tłum. Władysław Syrokomla)

Czaty (st. Adam Mickiewicz)

Pieśń wieczorna (st. Władysław Syrokomla)

Magda karczmarka (st. Ludwik Szymaner)

Morel (st. Aleksander Chodźko)

Dary (st. Wincenty Pol)

Piosnka bez tytułu (st. Józef Ignacy Kraszewski)

Znaszli ten kraj (st. Adama Mickiewicza według Johanna Wolfganga Goethego)

Thomas Cornelius (*1986) *Cztery sonety na głosy i fortepian* (st. Adam Mickiewicz, tłum. Peter Cornelius)

I. Prolog

II. Resignation (Rezygnacja)

III. Meeresstille (Cisza morską)

IV. Guten Abend (Dobry wieczór)

V. Nachtlied (Pieśń nocna)

VI. Epilog

[80']

Projekt realizowany w ramach obchodów stulecia odzyskania niepodległości oraz odbudowy polskiej państwowości

niepodległa

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

S. Moniuszko

Th. Cornelius

Moniuszko i współczesność

Artur Bielecki

Powoli kończy się Rok Stanisława Moniuszki. Przez dwanaście miesięcy przypominaliśmy sobie niezwykłą postać i muzykę kompozytora nazywanego ojcem polskiej opery narodowej. Okazja była niepowtarzalna: Moniuszko urodził się dokładnie dwieście lat temu, w 1819 r. (dziewięć lat po Chopinie, obok którego był w polskiej muzyce głównym przedstawicielem romantyzmu). W dwusetną rocznicę jego urodzin nie zabrakło w całej Polsce okolicznościowych koncertów, festiwali oraz różnych inicjatyw artystycznych i wydawniczych. To jubileuszowe ożywienie naszemu kompozytorowi zwyczajnie „się należało”, ponieważ był on nie tylko niezwykle utalentowanym artystą, lecz także człowiekiem szlachetnym i bardzo skromnym. Dzisiejszy koncert również wpisuje się interesująco w pejzaż Roku Moniuszki, a szczególnie ciekawa jest w nim perspektywa polsko-niemiecka.

Moniuszko urodził się 5 maja 1819 r. w Ubielu na Białorusi, niedaleko Mińska, w polskiej rodzinie ziemiańskiej o bogatych tradycjach patriotycznych i wysokiej kulturze, o której świadczyły m.in. zainteresowania artystyczne i naukowe poszczególnych osób. Nie tylko rodzice, lecz także stryjowie przyszłego kompozytora odznaczały się walorami serca i umysłu. Wystarczy wspomnieć, że jego stryj Dominik Moniuszko był działaczem społecznym, doktorem obojga praw po studiach na Uniwersytecie w Wilnie. Prawie cały swój majątek darował okolicznym chłopom, zniósł poddaństwo, wprowadził samorząd włościński oraz – co szczególnie cenne i chlubne – zorganizował i utrzymywał szkoły dla dzieci chłopskich, które uczyły się w nich przedmiotów ogólnych oraz rzemiosł. W dziedzinie oświaty oraz nauk przyrodniczych i medycyny działał z kolei z poświęceniem inny stryj – Kazimierz Moniuszko.

Jak wspominał po latach kompozytor: „Matka moja... najpierwsza dostrzegła we mnie tę połyskującą iskierkę zdolności i jak tylko palce moje nabrały cokolwiek siły, sama zaczęła mnie uczyć początków ukochanej sztuki”. Moniuszce od małego towarzyszyły również ludowe pieśni polskie i białoruskie, co z pewnością wywarło ogromny wpływ na ukształtowanie jego osobowości. W 1827 r. państwo Moniuszkowie zamieszkali w Warszawie, gdzie chłopiec uczył się w gimnazjum, kilka lat później rodzina przeniosiła się do Mińska. Studia muzyczne odbył Moniuszko w Berlinie, dokąd w XIX w. udawało się wielu młodych zdolnych muzyków z Polski. W lipcu 1840 r.

dwudziestoletni kompozytor powrócił do kraju. Wkrótce założył rodzinę, żeniąc się z Aleksandrą Müller. Młode małżeństwo zamieszkało w Wilnie, gdzie Moniuszko otrzymał posadę organisty w kościele św. Jana.

W Wilnie Moniuszko pracował, udzielał lekcji muzyki i przede wszystkim komponował. To właśnie tam przystąpił do wielkiego przedsięwzięcia, jakim było tworzenie pieśni i wydawanie ich w kolejnych zeszytach *Śpiewnika domowego*. Artysta chciał wzbogacić polski repertuar wokalny. Już w końcu 1843 r. ukazał się pierwszy *Śpiewnik domowy*, pozytywnie przyjęty przez krytykę. W Wilnie zaczęły także powstawać pierwsze sceniczne dzieła Moniuszki, a ukoronowaniem tego rozdziału wileńskiej twórczości była opera *Halka*. Premiera jej rozbudowanej do czterech aktów wersji odbyła się w Warszawie w Teatrze Wielkim 1 stycznia 1858 r. i stała się wielkim sukcesem kompozytora, co zadecydowało o zmianach w życiu całej rodziny. Artyście powierzono stanowisko naczelnego dyrygenta opery warszawskiej, i tak rozpoczął się warszawski okres jego działalności. W Warszawie kontynuował bardzo intensywną pracę kompozytorską, tworząc kolejne pieśni, utwory religijne, kantaty i oczywiście opery, wśród których szczególnie arcydziełem okazał się *Straszny dwór*. Podjął wtedy także pracę pedagogiczną w warszawskim Instytucie Muzycznym. Zmarł nagle 4 czerwca 1872 r. w Warszawie. Pochowany został na cmentarzu Powązkowskim. W pogrzebie uczestniczyło tysiące osób, co świadczy o tym, że polskie społeczeństwo było świadome znaczenia twórczości kompozytora.

W dorobku artysty szczególną wartość mają opery i pieśni. Moniuszko dał polskiej publiczności narodową operę, a *Halka*, *Straszny dwór* czy *Hrabina* do dziś cieszą się wielką, zasłużoną popularnością. Z kolei obfita twórczość w dziedzinie pieśni uczyniła z kompozytora głównego przedstawiciela tego gatunku w muzyce polskiej XIX w. Moniuszko świadomie poszukiwał wartościowych literacko tekstów, sięgając po wiersze wybitnych poetów polskich i zagranicznych. Jego pieśni odznaczają się bogactwem wątków literackich i ukształtowań formalnych, zawsze poruszają słuchacza wdziękiem inwencji melodycznej i wewnętrzną emocjonalną treścią. Wystarczy zwrócić uwagę na wzruszającego *Kozaka* do słów Jana Czeczota, na równie poruszającego *Starego kaprala* z tekstem Pierre’a-Jeana de Bérangera (w tłumaczeniu na język polski Władysława Syrokomli) czy na sławną pieśń *Znaszli ten kraj* do poezji Johanna Wolfganga Goethego i w kongenialnym przekładzie Adama Mickiewicza. Można podziwiać niezwykłą

balladę Czaty do słów Mickiewicza oraz pełną życiowej prawdy pieśń *Dziad i baba* do tekstu Józefa Ignacego Kraszewskiego. Każda z prezentowanych dziś pieśni potrafi nas czymś ująć i zaskoczyć.

W programie tego koncertu znalazł się również wątek współczesny, związany do pewnego stopnia z muzyką Moniuszki. Niemiecki kompozytor, organista, pianista i klawesynista Thomas Emanuel Cornelius będzie współwykonawcą swojego nowego utworu – cyklu *Czterech sonetów* do słów Adama Mickiewicza w przekładzie na niemiecki dokonany przez Petera Corneliusa. Impulsem do napisania tych pieśni (z towarzyszeniem fortepianu) stało się to, że Moniuszko sięgał po poezję Goethego w tłumaczeniu Mickiewicza. Thomas Cornelius postanowił więc postąpić niejako odwrotnie: posłużył się w warstwie literackiej poezją Adama Mickiewicza w dziewiętnastowiecznym przekładzie niemieckim. Cykl rozpoczyna się fortepianowym prolegieminem, po którym następują cztery pieśni: *Resignation* (*Rezygnacja z Sonetów odeskich*), *Meeresstille* (*Cisza morska z Sonetów krymskich*), *Guten Abend* (*Dobry wieczór z Sonetów odeskich*) oraz *Nachtlied* (*Alusztą w nocy z Sonetów krymskich*). Całość kończy się fortepianowym epilogiem. W ten oto sposób rocznicowe spotkanie z muzyką Moniuszki znajduje interesujące dopowiedzenie w kontekście współczesności.

Magdalena Cornelius-Kulig

Jest absolwentką Wydziału Wokalnego w klasie E. Czermak na Akademii Muzycznej im. K. Lipińskiego we Wrocławiu. Pracowała także pod kierunkiem wybitnych śpiewaczek Ch. Studer, G. Banditelli i I. Kremling. Ponadto ukończyła historię na Uniwersytecie Wrocławskim. Występowała na licznych koncertach i recitalach wokalnych, m.in. w Elbphilharmonie i Laeiszhalle w Hamburgu, Narodowym Forum Muzyki we Wrocławiu, Filharmonii Lubelskiej, oraz na takich festiwalach jak m.in. Międzynarodowy Festiwal Wratislavia Cantans, Muzyka na Szczytach, Oper im Berg Festival, Kammeroper Schloss Rheinsberg oraz Schleswig-Holstein Musik Festival. Jest laureatką wielu konkursów wokalnych, a także stypendystką niemieckiego Richard Strauss Institut oraz angielskiej Dartington International Summer School Foundation. Za płytę *Elegie* otrzymała w 2012 r. Wrocławską Nagrodę Muzyczną.

Łukasz Konieczny

Jest absolwentem Akademii Muzycznej im. K. Lipińskiego we Wrocławiu w klasach Ch. Elssnera i P. Łukowskiego. Brał udział w wielu kursach mistrzowskich

prowadzonych przez takich artystów jak m.in. D. Polaski, D. Syrus i F. Grundheber. W latach 2011–2019 był solistą Deutsche Oper am Rhein. W swoim repertuarze ma ponad 50 ról z oper takich kompozytorów jak m.in. W.A. Mozart, J. Offenbach, G.F. Händel, L. van Beethoven, G. Verdi, R. Wagner czy B. Martinů. Uczestniczył również w licznych prawykonaniach – m.in. w *Czarodziejskiej górze* P. Mykietyna i *Ahat ilif. Siostra bogów* A. Nowaka. Systematycznie wykonuje także repertuar koncertowy. Występował m.in. w Bayerische Staatsoper w Monachium, Théâtre du Capitole w Tuluzie, Mainfranken Theater Würzburg i Semperoper Dresden. W sezonie 2019/2020 będzie można go usłyszeć w Teatrze Wielkim – Operze Narodowej w Warszawie (*Rigoletto* G. Verdiego, *Straszny dwór* S. Moniuszki, *Ognisty anioł* S. Prokofiewa), wykona także rolę Polifema w operze *Acis, Galatea e Polifemo* G.F. Händla w ramach festiwalu Damma Per Musica. Ponadto wystąpi gościnnie w *Złocie Renu* i *Zygfrydzie* R. Wagnera w Deutsche Oper am Rhein. www.lukaszkonieczny.eu

Thomas Cornelius

Kompozytor i instrumentalista. Jest autorem muzyki do ponad 30 filmów dla niemieckiej telewizji (m.in. Arte, ARD, ZDF). Był laureatem wielu międzynarodowych konkursów organowych, m.in. w Rosji, Luksemburgu i Niemczech. Studiował także dyrygenturę na Yale University. Jako pianista, klawesynista i organista koncertował z największymi niemieckimi orkiestrami, takimi jak m.in. NDR Elbphilharmonie Orchester, Bamberger Symphoniker, Symphoniker Hamburg, pod batutą H. Blomstedta, T. Hengelbrocka, Ch. Hogwooda, sir J. Tate'a, W. Rodkaczyk. Urbańskiego w takich salach koncertowych jak Concertgebouw w Amsterdamie, Festspielhaus Baden-Baden, Konzerthaus Dortmund, Alte Oper Frankfurt, Laeiszhalle Hamburg oraz Liederhalle Stuttgart. Często koncertuje w Elbphilharmonie w Hamburgu – do tej pory został zaangażowany do około 200 koncertów.

Od lewej: Thomas Cornelius, Magdalena Cornelius-Kulig, Łukasz Konieczny, fot. archiwum artystów

Organizator:

NFM – Instytucja kultury miasta Wrocławia współprowadzona przez:

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

